

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра психології

ПОГОДЖЕНО:

начальник кафедри,

кандидат психологічних наук, доцент,
підполковник внутрішньої служби

Мірошніченко О.М.

« ____ » _____ 2019 р.

СИЛАБУС

навчального курсу «Загальна психологія»

спеціальність 053 «Психологія»

форма навчання: денна

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри психології,

кандидат психологічних наук, доцент

Щербата В.Г. _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри психології

Протокол № 8 від «27» __08_2019р.

Кредити та кількість годин: 12 кредитів ECTS; години: 90 год. лекційних, 90 год. семінарських, 180год. самостійна робота.

Анотація курсу

Загальна психологія є базовою складовою частиною дисциплін психологічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема опанування системою знань про закономірності процесу функціонування психіки. Загальна психологія базується на вивченні філософії, соціології, історії та інтегрується з цими дисциплінами; закладає основи вивчення медичної психології, соціальної психології, вікової психології, патопсихології, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами; надає можливість оволодіти системою глибоких науково-психологічних знань, забезпечує формування на цій основі науково-психологічного мислення, дозволяє осмислити сучасний стан розвитку психології та актуальну проблематику її експериментальних досліджень, що надасть можливість правильно обирати різноманітні варіанти діагностики та психокорекційних стратегій та впливів в подальшому.

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни є забезпечення студентів знаннями з загальної психології через створення загальнотеоретичної бази (оволодіння загальнопсихологічним інструментарієм) для успішного вивчення наступних теоретичних, практичних і прикладних навчальних курсів психологічного циклу; озброєння уміннями і навиками визначення психологічного контексту в умовах практичної діяльності.

Організація навчання

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		лекції	семінари	самостійна робота
1	2	3	4	5
Розділ 1. Методологічні основи загальної психології				
Тема 1. Вступ до психології.	14	4	4	6
Тема 2. Методологія наукового дослідження в загальній психології	14	4	4	6
Розділ 2. Проблема психіки та свідомості в загальній психології				
Тема 3. Еволюція психіки та становлення свідомості	16	4	4	8
Тема 4. Фізіологічна основа функціонування психіки	16	4	4	8
Розділ 3. Психічні процеси: пізнавальна сфера людини				
Тема 5. Відчуття	14	4	4	6
Тема 6. Сприймання	10	2	2	6
Тема 7. Пам'ять	16	4	4	8
Тема 8. Мислення	16	4	4	8
Тема 9. Уява та творче мислення	10	2	2	6
Тема 10. Мова та мовлення	14	4	4	6
Тема 11. Увага	10	2	2	6
Розділ 4. Психічні процеси: емоційно-вольова сфера людини				
Тема 12. Емоції. Почуття	16	4	4	8
Тема 13. Воля.	16	4	4	6
Розділ 5. Психічні стани організму				
Тема 14. Психічні стани. Адаптація людини і	10	2	2	6

функціональний стан організму.				
Тема 15. Емоційний стрес і регуляція емоційних станів	10	2	2	6
Розділ 6. Індивідуально-типологічні властивості особистості				
Тема 16. Темперамент	16	4	4	8
Тема 17. Характер	14	4	4	6
Тема 18. Здібності	10	2	2	6
Розділ 7. Психологічна характеристика особистості. Особистість у діяльності та спілкуванні				
Тема 19. Основні феномени особистості	18	6	6	6
Тема 20. Психоаналітичні теорії особистості	14	4	4	6
Тема 21. Біхевіористичні теорії особистості	10	2	2	6
Тема 22. Гуманістичні теорії особистості	10	2	2	6
Тема 23. Гештальт теорії особистості. Екзистенційні теорії особистості	10	2	2	6
Тема 24. Соціально-когнітивний напрямок в теорії особистості	10	2	2	6
Тема 25. Диспозиційний напрямок в теорії особистості	10	2	2	6
Тема 26. Провідні методологічні підходи до вивчення особистості в радянській психології	10	2	2	6
Тема 27. Психологічний аналіз діяльності	14	4	4	6
Тема 28. Психологія спілкування	14	4	4	6
Усього годин за курс	360	90	90	180

Завдання до семінарів

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

Розділ 1. Методологічні основи загальної психології

Тема №1. Вступ до психології

План

1. Об'єкт, предмет і завдання загальної психології.
2. Групи психічних явищ та їх характеристика.
3. Історичний розвиток психології як науки. Етапи становлення предмета психології.
4. Принципи вітчизняної психології.
5. Місце психології в системі наукового знання
6. Основні галузі психології.
7. Наукові течії психологічної науки

Література: основна № 1-10; допоміжна № 9,16,17,19,27,41,60,93,101,102,112,121,132.

Тема №2. Методологія наукового дослідження в загальній психології

1. Загальне поняття про методологію, метод та методіку дослідження.
2. Методологічні принципи дослідження.
3. Етапи психологічного дослідження та умови його проведення.
4. Класифікація методів дослідження загальної психології.
5. Експериментальна група і контрольна група.

6. Перемінні фактори в експерименті
7. Артефакти в дослідженні.

Література: основна № 1-10; допоміжна № 9,16,17,19, 60,77,87,103,107,

Розділ 2. Проблема психіки та свідомості в загальній психології

Тема №3. Еволюція психіки та становлення свідомості.

1. Виникнення психіки. Стадії розвитку психіки в філогенезі (за О.М.Леонтєвим і К.Е.Фабрі).
2. Психіка тварин і людини: аналіз відмінностей.
3. Поняття про свідомість як вищий рівень психічного відображення і вищий рівень саморегуляції. Виникнення та розвиток свідомості. Роль праці у формуванні і розвитку свідомості людини.
4. Структура свідомості.
5. Несвідоме у психіці та його прояви.
6. Основні концепції розвитку психіки людини

Література: основна № 1-10; допоміжна № 9,16,17,19,60, 63,77,87,117,118,

Тема №4. Фізіологічна основа функціонування психіки.

1. Нервова система як матеріальна основа психіки. Її функції. Структура нервової системи.
2. Поняття аналізатора та його складові.
3. Структура нейрону
4. Будова головного мозку.
5. Теорія О.Р. Лурія про 3 функціональні блоки мозку.
6. Локалізація основних психічних явищ людини в головному мозку
7. Принципи розвитку головного мозку.
8. Умовно-рефлекторна природа психіки за І.П. Павлова. Поняття про рефлекс. Рефлекторна дуга та її складові.
9. Функціональна система, за П.К.Анохіним
10. Модель концептуальної рефлекторної дуги, згідно Є.М.Соколова

Література: основна № 1-10; допоміжна №2,9,16,23,26,60,78,87,102.

Розділ 3. Психічні процеси: пізнавальна сфера людини

Тема №5. Відчуття.

1. Загальне поняття про відчуття як процес відображення у мозку людини предметів та явищ дійсності.
2. Фізіологічна основа відчуттів.
3. Класифікація відчуттів, психологічна характеристика їх видів.
4. Загальні властивості відчуттів.
5. Закономірності відчуттів.
6. Поняття про пороги відчуттів. Їх види
7. Розвиток відчуттів

Література: основна № 1- 10; допоміжна № 10, 16,18,53,62, 87,124,131.

Тема №6. Сприйняття.

1. Поняття про сприйняття як про психічний процес відображення людиною предметів та явищ в цілісності. Відмінність сприймання від відчуттів.
2. Фізіологічна основа сприймання.
3. Різновиди сприйняття їх психологічна характеристика.
4. Закони сприйняття.
5. Властивості сприймання.
6. Ілюзії сприймання.

Література: основна № 1- 10; допоміжна № 10,13,16, 18, 62, 87,124,

Тема №7. Пам'ять.

1. Поняття про пам'ять, її значення. Фізіологічні основи пам'яті.

2. Теорії пам'яті, їх характеристика.
  3. Види пам'яті.
  4. Процеси пам'яті:
    - 1) запам'ятовування і його різновиди. Мнемотехнічні прийоми запам'ятовування. Умови ефективного запам'ятовування;
    - 2) збереження і забування;
    - 3) відтворення, його різновиди.
  5. Формування і розвиток пам'яті
  6. Закономірності пам'яті
  7. Індивідуальні особливості пам'яті
- Література: основна № 1-10; допоміжна № 3,5,10,13,16,18,22,29,34,47,59,61,62,72, 87,122,129,130*

Тема №8. Мислення.

1. Поняття про мислення та його характеристика.
2. Види мислення.
3. Форми мислення.
4. Етапи формування мисленнєвої дії.
5. Мисленнєві операції.
6. Індивідуальні особливості мислення.
7. Поняття про інтелект. Зв'язок мислення та інтелекту.
8. Види інтелекту.

Література: основна № 1- 10; допоміжна № 8,10, 13,16,18,34,62, 87, 93,116,123,

Тема №9. Уява та творче мислення.

1. Поняття про уяву та її роль у житті людини.
2. Соціальна природа уяви. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю.
3. Види уяви.
4. Форми прояву уяви.
5. Основні етапи формування уявлених образів.
6. Процеси уяви.
7. Зв'язок уяви і творчості.
8. Поняття та особливості творчого мислення

Література: основна № 1-10; допоміжна № 10,13,16,18,35,44,45, 62,70, 87, 93

Тема №10. Мова та мовлення.

1. Поняття про мову та мовлення, їх відмінності. Зв'язок мислення та мовлення
2. Функції мовлення.
3. Фізіологічна основа мовлення.
4. Механізм вимови звуків.
5. Властивості мовлення.
6. Види мовлення.

Література: основна № 1-10; допоміжна №10,13,16,18, 62,64,82,87, 93,

Тема №11. Увага.

1. Поняття про увагу, її роль та значення в життєдіяльності людини. Функції уваги.
2. Фізіологічна основа уваги людини.
3. Теорії уваги:
  - 1) моторна теорія
  - 2) теорія Гебарта, Гамільтона
  - 3) асоціативна теорія
  - 4) теорія апперцепції
  - 5) фізіологічні теорії: вчення про осередок оптимального збудження І. Сеченова, І. Павлова; теорія доміанти О. Ухтомського; теорія П. Гальперіна (увага як важлива сторона орієнтувально-дослідницької діяльності).

4. Види уваги, їхня характеристика.
  5. Властивості уваги та особливості їхньої взаємодії.
  6. Основні критерії розвиненої уваги.
  7. Шляхи та засоби формування уваги. Боротьба з неухважністю та відволіканням.
- Література: основна № 1-10; допоміжна №10,13,16,18,59, 62,69, 87, 93,*

Розділ 4. Психічні процеси: емоційно-вольова сфера людини

Тема №12. Емоції. Почуття.

Поняття про емоції і почуття та їх роль у практичній і пізнавальній діяльності.

Різниця між емоціями та почуттями.

Функції емоцій.

Фізіологічний механізм емоцій

Теорії емоцій

Класифікація емоцій.

Вищі почуття та їх види.

Емоційні стани та їх види.

Емоційні риси, їх характеристика.

Властивості емоцій.

Література: основна № 1-10; допоміжна №10,12,16,18,24,30,36,87,92,93,104,109,127,

Тема №13. Воля.

1. Поняття про волю як психологічний феномен. Її функції.
2. Фізіологічна природа волі.
3. Теорії волі.
4. Види вольових дій.
5. Вольові якості людини:
  - 1) базові вольові якості
  - 2) системні вольові якості.
6. Аналіз складної вольової дії. Стадії прийняття вольового рішення.
7. Порушення волі.
8. Формування вольових якостей особистості (прийоми розвитку волі).

Література: основна № 1-10; допоміжна №10,16,18,32,33,39,87,93,

Розділ 5. Психічні стани організму

Тема №14. Психічні стани. Адаптація людини і функціональний стан організму.

1. Поняття про психічні стани. Їх класифікація.
2. Характеристика основних психічних станів відповідно до рівня активації організму.
3. Загальне уявлення про адаптацію. Види адаптації.
4. Адаптація й дезадаптація. Специфіка адаптації до психогенних факторів, дефіциту інформації, особливості адаптації людини.
5. Управління психічним станом.

Література: основна № 1-10; допоміжна №,16,40,79, 87,91,93,105,

Тема №15. Психологічний стрес і проблема регуляції емоційних станів.

1. Поняття про емоційний стрес.
2. Властивості особистості, що впливають на виникнення стресу. Зв'язок емоційного стресу з фізіологічним станом організму.
3. Взаємозв'язок емоційного стресу з соціальними явищами.
4. Регуляція емоційних станів

Література: основна № 1-10; допоміжна №,16,40,79, 87,91,93,104,105,

Розділ 6. Індивідуально-типологічні властивості особистості

Тема №16. Темперамент.

1. Поняття про темперамент. Основні положення щодо проблеми темпераменту.

2. Фізіологічний механізм темпераменту.
3. Теорії походження темпераменту:
  - 1) вчення про темперамент Гіппократа-Галена;
  - 2) вчення про темперамент Лесгафта;
  - 3) типологія Е.Кречмера, концепція типів статури і темпераменту по У.Шелдону;
  - 4) дослідження проблеми темпераменту в працях І.П.Павлова, Небиліцина;
  - 5) вчення про темперамент Русалова.
4. Основні властивості темпераменту.
5. Типи темпераменту.
6. Роль темпераменту в діяльності.

Література: основна № 1-10; допоміжна № ,16,18,21,56,66,67,71, 87,89,93,108,111,114,

Тема №17. Характер.

1. Загальна психологічна характеристика проблеми характеру.
2. Фізіологічна природа характеру Зв'язок характеру й темпераменту.
3. Історія розвитку вчення про характер.
4. Властивості характеру.
5. Структура характеру.
6. Типології характеру.
7. Формування характеру. Чинники його становлення.
8. Акцентуації характеру.

Література: основна № 1-10; допоміжна №,16,18,21,46,48,57,56,68,87,89,93,108,114, 119

Тема №18. Здібності

1. Поняття про задатки і здібності. Погляди на природу здібностей.
2. Біологічне та соціальне в здібностях.
3. Умови реалізації задатків у здібності.
4. Види здібностей людини.
5. Структура здібностей.
6. Рівні розвитку і прояву здібностей.
7. Розвиток здібностей

Література: основна № 1-10; допоміжна №4,16,18,21,25,54,55,56,68,83,110,87,89,93,97,99,128,

Розділ 7. Психологічна характеристика особистості. Особистість у діяльності та спілкуванні

Тема №19. Основні феномени особистості

1. Поняття про особистість: особливості тлумачення.
2. Основні положення, які стосуються природи людини.
3. Індивід, індивідуальність, особистість: співвідношення об'єму і змісту наведених понять.
4. Самосвідомість та її місце в структурі особистості. Компоненти самосвідомості.
5. Самооцінка: її види та функції.
6. Рівень домагань та його зв'язок із самооцінкою.
7. Формування та розвиток особистості. Шляхи, умови, фактори особистісного зростання.

Література: основна № 1-10; допоміжна №6,7,16,18,37,43,50,51,68,81,84,86,87,93,98,108,

Тема №20. Психоаналітичні теорії особистості.

1. Психоаналіз: основні концепції і принципи.
2. Основні положення З.Фрейда стосовно природи людини
3. Структура особистості за З.Фрейдом.
4. Природа тривоги (за З.Фрейдом).
5. Захисні механізми Его.
6. Основні тези індивідуальної психології А.Адлера.
7. Основні постулати аналітичної психології особистості К.Юнга.
8. Основні положення Е.Еріксона стосовно природи людини.
9. К.Хорні: соціокультурна теорія особистості.

Література: основна № 2,4,6; допоміжна №98,118,120,126,

Тема №21. Біхевіористичні теорії особистості. Транзактний аналіз.

1. Основні положення Дж.Уотсона стосовно природи людини
2. Основні положення Б.Ф.Скіннера стосовно природи людини.
3. Теорія особистості Еріка Берна і транзактний аналіз.

Література: основна №2,4,6; допоміжна №120,126,

Тема №22. Гуманістичні теорії особистості.

1. А.Маслоу: гуманістична теорія особистості Основні положення А.Маслоу стосовно природи людини.
2. Ієрархія потреб, за А.Маслоу. Дефіцитарна мотивація і мотивація росту.
3. К.Роджерс: феноменологічна теорія особистості. Керуючий мотив в житті: тенденція актуалізації.
4. Повноцінно функціонуюча особистість за К.Роджерсом.

Література: основна № 2,4,6; допоміжна №120,126,

Тема №23. Гештальт теорії особистості. Екзистенційні теорії особистості

1. Основні положення гештальт психології щодо особистості.
2. Структура особистості в гештальт психології К.Левіна
3. Динаміка особистості, за К.Левіним
4. Структура існування в екзистенційній психології.
5. Динаміка і розвиток існування особистості в екзистенційній психології.

Література: основна №2,4,6; допоміжна №98,120,126,

Тема №24. Соціально-когнітивний напрямок в теорії особистості

1. А.Бандура: соціально-когнітивна теорія особистості. Основні положення А.Бандури стосовно природи людини.
2. Научіння через моделювання. Підкріплення в научінні через спостереження.
3. Дж.Роттер: теорія соціального научіння.
4. Дж.Келлі: когнітивна теорія особистості.

Література: основна № 2,4,6; допоміжна №98,120,126,

Тема №25. Диспозиційний напрямок в теорії особистості

1. Г.Олпорт: диспозиційна теорія особистості. Концепція рис особистості.
2. Основні положення Г.Олпорта стосовно природи людини
3. Зріла особистість за Г.Олпортом.
4. Р.Кеттел: структурна теорія особистості – основні концепції і принципи.
5. Г.Айзенк: теорія типів особистості.

Література: основна № 2,4,6; допоміжна №98,120,126,

Тема №26. Провідні методологічні підходи до вивчення особистості в радянській психології

1. Еволюційно-історичний підхід і концепція особистості Б.Г.Ананьєва.
2. Системно-структурний підхід до вивчення особистості (К.К.Платонов, А.Г.Ковальов, В.Н.Мясищев, В.С.Мерлін).
3. Діяльнісний підхід і концепція особистості А.М.Леонтьєва.
4. Індивідуальний підхід до особистості і особистісна концепція С.Л.Рубінштейна.
5. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціально-психологічних відносин (Д.Н.Узнадзе, В.А.Ядов, А.В.Петровський).

Література: основна №2,4,6; допоміжна №27,98,120,126,

Тема №27. Психологічний аналіз діяльності.

1. Поняття про активність. Основні характеристики активності.

2. Діяльність як суттєвий вид активності людини. Відмінність діяльності людини від активності тварин.
3. Структура діяльності.
4. Поняття про мотивацію, мотиви, потреби. Види потреб.
5. Ієрархія потреб та мотивів.
6. Теорії мотивації.
7. Види та форми діяльності.
8. Провідна діяльність та її ознаки.
9. Поняття про знання, вміння та навички. Їх різновиди.
10. Закономірності формування вмінь і навичок. Інтерференція і індукція навичок. Поняття про звички.

Література: основна № 1-10; допоміжна №, 1116, 18, 30, 38, 50, 58, 81, 87, 93, 133

Тема №28. Психологія спілкування.

1. Поняття про спілкування як вид діяльності та його характеристика. Функції спілкування.
2. Види спілкування.
3. Засоби спілкування.
4. Роль спілкування в психічному розвитку людини.
5. Форми спілкування та модель розвитку спілкування М.І. Лісіної

Література: основна № 1-10; допоміжна №, 16, 42, 74, 76, 81, 87, 100, 106,

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене.

Тема 1. Вступ до психології.

1. Значення психології в повсякденному житті.
2. Значення різноманітних психологічних знань у процесі розвитку особистості.

Тема 2. Методологія наукового дослідження в загальній психології.

1. Моделювання в психології.
2. Використання генетичного методу в психології
3. Переваги та недоліки методу тестування

Тема 3. Еволюція психіки та становлення свідомості.

1. Порівняння психіки людини і тварин.
2. Еволюція психіки по К.К. Платонову
3. Психофізіологічна поведінкова теорія К. Халла

Тема 4. Фізіологічна основа функціонування психіки.

1. Модель концептуальної рефлекторної дуги по Є.М. Соколову.
2. Модель функціональної системи за П.К. Анохіним
3. Структура та основні поля кори головного мозку людини
4. Основні функції спинного мозку

Тема 5. Відчуття

1. Фізичні властивості середовища, що породжують відчуття різноманітної модальності.
2. Змінність та чуттєвості аналізаторів, її причини
3. Сутність основного психофізіологічного закону Вебера-Фехнера
4. Закон Стівенса.

Тема 6.. Сприйняття

1. Фактори що впливають на формування образів.
2. Основні теорії сприймання: порівняльний аналіз
3. Роль моторних компонентів у процесі сприймання

Тема 7. Пам'ять

1. Взаємозв'язок та взаємодія різноманітних видів пам'яті у людини.

2. Порівняльний аналіз основних видів пам'яті по її психологічним теоріям

Тема 8. Мислення.

1. Засоби розвитку мислення.
2. Поняття про інтелект. Модель інтелекту за Дж. Гілфордом.
3. Особливості допонятійного мислення

Тема 9 . Уява та творче мислення.

1. Вплив уяви на стан організму
2. Характеристики творчого мислення.

Тема 10. Мова та мовлення.

1. Феномен егоцентричного мовлення
2. Нейрофізіологічний механізм мовлення

Тема 11. Увага.

1. Психологічні теорії уваги.
2. Онтогенетичні етапи розвитку уваги.

Тема 12. Емоції. Почуття.

1. К. Ізард про сутність емоцій людини
2. Характеристика емоцій людини за Б. Додоновим
3. Інформаційна концепція емоцій П.В.Симонова.
4. Концепція походження емоцій Ч.Дарвіна.

Тема 13. Воля.

1. Порушення волі та шляхи їх подолання.
2. Погляди О.М. Леонтьєва на феномен волі

Тема 14. Психічні стани. Адаптація людини і функціональний стан організму.

1. Підходи до розуміння психічного стану.
2. Активність фізіологічних систем під час адаптації організму людини.
3. Поняття “психофізіологічні стани” у концепції Є.П.Ільїна.

Тема 15. Психологічний стрес і проблема регуляції емоційних станів

1. Особливості регуляції емоцій при стресі

Тема 16. Темперамент.

1. Характеристика темпераменту новонародженого за А. Томасом і С. Чессом
2. Прояви психологічних якостей темпераменту у пізнавальних процесах людини
3. Залежність стилю спілкування від властивостей темпераменту
4. Теорія темпераменту Русалова

Тема 17. Характер

1. Типи характеру за Е.Фроммом
2. Типи характеру за К.Хорні
3. Типологія характеру по К.Юнгу.

Тема 18. Здібності.

1. Проблема компенсації розвитку одних здібностей іншими
2. Міжстатеві відмінності людських здібностей

Тема 19. Основні феномени особистості

1. Визначення особистості у різних науках.
2. Умови і фактори нормального та анормального розвитку особистості.
3. Порівняльний аналіз різних визначень особистості в психології

Тема 20. Психоаналітичні теорії особистості

1. Індивідуальна психологія А.Адлера. Основні положення
2. Порядок народження і психологічний портрет людини (за А.Адлером)

Тема 21. Біхевіористичні теорії особистості. Транзактний аналіз.

1. Використання біхевіористичної теорії особистості у системі виконання покарань
2. Роль І.П. Павлова у зародженні та розвитку біхевіоризму.

Тема 22. Гуманістичні теорії особистості

1. Клінічний напрямок гуманістичної теорії особистості
2. Характеристика повнофункціонуючої особистості за К.Роджерсом

Тема 23. Гештальт теорії особистості. Екзистенційні теорії особистості

1. Розкрити суть закону «гарного» гештальту.
2. Гештальт-принципи організації сприйняття
3. Вклад В.Франкла у розвиток екзистенційної психології.

Тема 24. Соціально-когнітивний напрямок в теорії особистості

1. Конспектування першоджерела: Дж.Келлі «Психологія особистісних конструктів»

Тема 25. Диспозиційний напрямок в теорії особистості.

1. Зріла особистість та її психологічний портрет (за Г.Олпортом)

Тема 26. Провідні методологічні підходи до вивчення особистості в радянській психології.

1. Концепція особистості В.Н. Мясіщева
2. Концепція особистості В.С. Мерліна
3. Системно-атрибутивна концепція особистості А.В.Петровського

Тема 27. Психологічний аналіз діяльності

1. Теорія діяльності С.Л. Рубінштейна і О.М. Леонтєва
2. Д. Давидов про новий підхід до розуміння структури та змісту діяльності
3. Професіографія як засіб вивчення професійної діяльності психолога

Тема 28. Психологія спілкування.

1. Бар'єри на шляху спілкування

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою, відображеною в таблиці 1

Таблиця 1

Назви розділів і тем	Всього	Форми роботи		
		Лекції (ведення конспекту)	Семінари (виступ, доповнення)	Самостійна робота
Розділ 1. Методологічні основи загальної психології				
Тема 1. Вступ до психології.	2,4	0,2	2	0,2
Тема 2. Методологія наукового дослідження в загальній психології	2,4	0,2	2	0,2
Розділ 2. Проблема психіки та свідомості в загальній психології				
Тема 3. Еволюція психіки та становлення свідомості	2,4	0,2	2	0,2
Тема 4. Фізіологічна основа функціонування психіки	2,4	0,2	2	0,2
Розділ 3. Психічні процеси: пізнавальна сфера людини				
Тема 5. Відчуття	2,4	0,2	2	0,2
Тема 6. Сприймання	1,4	0,2	1	0,2
Тема 7. Пам'ять	1,4	0,2	2	0,2
Тема 8. Мислення	2,4	0,2	2	0,2
Тема 9. Уява та творче мислення	1,4	0,2	1	0,2
Тема 10. Мова та мовлення	2,4	0,2	2	0,2
Тема 11. Увага	1,4	0,2	1	0,2
Розділ 4. Психічні процеси: емоційно-вольова сфера людини				
Тема 12. Емоції. Почуття	2,4	0,2	2	0,2
Тема 13. Воля.	2,4	0,2	2	0,2
Розділ 5. Психічні стани організму				
Тема 14. Психічні стани. Адаптація людини і функціональний стан організму.	1,4	0,2	1	0,2
Тема 15. Емоційний стрес і регуляція	1,4	0,2	1	0,2

емоційних станів				
Розділ 6. Індивідуально-типологічні властивості особистості				
Тема 16. Темперамент	2,4	0,2	2	0,2
Тема 17. Характер	2,4	0,2	2	0,2
Тема 18. Здібності	1,4	0,2	1	0,2
Розділ 7. Психологічна характеристика особистості. Особистість у діяльності та спілкуванні				
Тема 19. Основні феномени особистості	3,4	0,2	3	0,2
Тема 20. Психоаналітичні теорії особистості	2,4	0,2	2	0,2
Тема 21. Біхевіористичні теорії особистості	1,4	0,2	1	0,2
Тема 22. Гуманістичні теорії особистості	1,4	0,2	1	0,2
Тема 23. Гештальт теорії особистості. Екзистенційні теорії особистості	1,4	0,2	1	0,2
Тема 24. Соціально-когнітивний напрямок в теорії особистості	1,4	0,2	1	0,2
Тема 25. Диспозиційний напрямок в теорії особистості	1,4	0,2	1	0,2
Тема 26. Провідні методологічні підходи до вивчення особистості в радянській психології	1,4	0,2	1	0,2
Тема 27. Психологічний аналіз діяльності	2,4	0,2	2	0,2
Тема 28. Психологія спілкування	2,4	0,2	2	0,2
Разом	59	9	45	5.5
Проміжний контроль	10			
Реферати	6			
Екзамен	25			
Всього	100			

За ведення конспекту лекцій нараховується 0,2 бали за кожен тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 9 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь-який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати, переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Ваша активна участь в роботі семінару може принести вам до 1 бала за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 0,2 бала за повністю висвітлені в конспекті питання з вищенаведеного списку.

Кожен курсант (студент, слухач) має протягом слухання курсу написати та надати викладачу 2 реферати на тематику з запропонованого переліку або за власною темою, узгодженою з викладачем. Успішне виконання кожного з них оцінюється в 3 бали. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 0,5 бала; 2) відповідність змісту темі – 0,5 бала; 3) структурна логічність – 0,5 бала; 4) аргументованість висновків – 0,5 бала; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 1 бал.

Протягом курсу курсант (студент, слухач) пише 2 проміжні контрольні роботи (у вигляді тестів чи відкритих питань), кожна з яких оцінюється у 5 балів.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного екзамену, на якому ви можете отримати до 25 балів залежно від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На

екзамені викладач задає вам 2 питання з переліку, наведеного нижче. Кожна відповідь дає вам до 10 балів. Окрім того, іспит включає розв'язання психологічної задачі, правильність якої оцінюється у 5 балів.

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до іспиту:

1. Об'єкт, предмет та завдання загальної психології як науки.
2. Зв'язок психології з іншими науками.
3. Основні галузі психології.
4. Поняття про психіку та її функції
5. Основні форми прояву психіки.
6. Методи загальної психології.
7. Етапи філогенезу психіки.
8. Типи і форми поведінки організму.
9. Свідомість як вищий рівень прояву психіки. Чинники виникнення свідомості.
10. Типи прояву несвідомого у психіці
11. Нервова система як матеріальна основа психіки. Структура нервової системи. Поняття аналізатора та його складові.
12. Функціональні блоки мозку за О. Лурія
13. Поняття про діяльність та активність. Види діяльності.
14. Структура діяльності.
15. Психологічні теорії мотивації.
16. Поняття провідної діяльності та її види. Ознаки провідної діяльності
17. Поняття "індивід", "індивідуальність", "особистість".
18. Структура особистості за З.Фрейдом.
19. Структура особистості (за П.Платоновим, Ковальовим).
20. Теорії особистості
21. Форми спрямованості особистості.
22. Поняття про вміння та навички. Етапи їх формування. Поняття про перенесення та інтерференцію навичок.
23. Спілкування як вид діяльності та його функції. Засоби спілкування.
24. Види спілкування.
25. Характеристика відчуттів. Їх види.
26. Фізіологічна основа відчуттів
27. Властивості відчуттів.
28. Загальні закономірності відчуттів.
29. Пороги відчуттів. Основний психофізичний закон
30. Поняття про сприймання. Його види
31. Властивості сприймання.
32. Поняття про мову і мовлення. Їх види

33. Функції мови і мовлення.
34. Увага. Її характеристика та функції
35. Види уваги.
36. Властивості уваги.
37. Теорії уваги.
38. Поняття про уяву. Різновиди уяви.
39. Форми прояву уяви (мрії, фантазії, сновидіння, галюцинації, марення тощо)
40. Прийоми (способи) створення образів уяви
41. Класифікація основних вольових якостей особистості
42. Поняття про волю. Її характеристика та функції.
43. Фази вольової дії.
44. Теорії волі
45. Загальне уявлення про адаптацію. Види адаптації.
46. Пам'ять: поняття та види (за змістом матеріалу, характером мети діяльності, часу зберігання).
47. Процеси пам'яті та їх види.
48. Закономірності пам'яті. Їх характеристика.
49. Теорії пам'яті.
50. Поняття про мислення. Його різновиди (за формою; характером завдань, які потребують розв'язання; мірою розгорнення; мірою новизни та оригінальності).
51. Характеристика мисленнєвих операцій.
52. Теорії мислення
53. Процеси мислення.
54. Характеристики творчого мислення.
55. Поняття про мову та мовлення. Функції мови і мовлення.
56. Види мовлення
57. Поняття про емоції. Їх функції.
58. Психологічні теорії емоцій
59. Види емоційних станів.
60. Види емоцій та їх характеристика.
61. Якісні характеристики емоцій.
62. Стрес і його стадії. Типологія стресу.
63. Поняття про здібності. Їх види.
64. Структура здібностей
65. Рівні розвитку здібностей.
66. Характер: поняття, структура.
67. Сфери прояву та риси характеру.
68. Проблема акцентуацій характеру. Типологія акцентуацій характеру (за Леонгардом/ Лічко (за вибором))
69. Типологія характерів (за Лазурським)
70. Типологія характерів (за Е.Фроммом)
71. Поняття про темперамент. Фізіологічна основа темпераменту
72. Загальна характеристика темпераменту. Співвідношення характеру і темпераменту.
73. Історичний огляд вчень про темперамент
74. Типи темпераменту. Їх характеристика
75. Поняття про темперамент та його властивості.
76. Загальне поняття про особистість. Співвідношення понять "індивід", "суб'єкт", "особистість" і "індивідуальність"
77. Структура особистості за (П.Платоновим, Ковальовим).
78. Структура особистості по З.Фрейду
79. Структура особистості по К.Юнгу
80. Самосвідомість та її місце в структурі особистості. Компоненти самосвідомості.
81. "Я-концепція" в структурі самосвідомості. Її компоненти.
82. Самооцінка в структурі самосвідомості. Види самооцінки.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

Рекомендована література

1. Варій М. Й. Загальна психологія: Навч. посібник / 2-ге видан., випр. і доп. К.: , - - Київ: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.
2. Загальна психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Д. Максименко. — 2.вид., перероб. і доп. — Вінниця : Нова Книга, 2004. — 704 с.
3. Загальна психологія Курс лекцій/ О.Скрипченко, Л.Долинська, З.Огороднійчук та ін.- Київ, 1997.
4. Маклаков А.Г. Общая психология. – СПб., 2002
5. Максименко С.Д. Общая психология.– ”Рефл-бук”, “Ваклер”, М., 1999.- 523с.
6. М”ясоїд П.А. Загальна психологія. Навчальний посібник.- К., “Вища школа”. – 276с.
7. Немов Р.С. Психология. Общие основы психологии. Кн. 1. М.: Просвещение. Владос. – 1994. - 576 с.
8. Павелків, Р. В. Загальна психологія : підруч. для студ. ВНЗ / Р. В. Павелків. — вид. 3-е, доп. — К. : Кондор, 2009. — 576 с
9. Психологія / За ред. Ю.Л. Трофімова. — К.: Либідь, 1999. — 558 с.
10. Щербатых Ю.В. Общая психология. - СПб: Питер, 2008. - 272с.

Додаткова література:

1. Альбуханова-Славская К.А. Деятельность и психология личности. – М.: Наука, 1980. – 334 с.
2. Анатомія центральної нервової системи (спинний і головний мозок). Навч. –метод. Посібник з анатомії людини.- К.:1999.- 120 с.
3. Андреева О.А. Техника тренировки памяти. - “Екатеринбург”, 1992.
4. Артемьева Т. И. Методологический аспект проблемы способностей. — М.: Наука, 1977
5. Асмолов А.Г. Принципы организации памяти человека. – М., 1985
6. Асмолов А.Г. Психология личности. Принципы общепсихологического анализа. Учебник. – М.: МГУ, 1990.
7. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. – СПб., 2008. – С. 39-123 (личность в психологии); С. 108-113 (социализация личности).
8. Брунер Д.О действенном и наглядно-образном мышлении // Хрестоматия по общей психологии. Психология мышления / Ред. Ю.Б. Гиппенрейтер. В.В. Петухов. – М., 1981
9. Бурачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. – К., 1989
10. Веккер Л.М. Психические процессы. В 3-х тт. – Л.,1974 – 1981.
11. Вилюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека. – М., 1990
12. Вилюнас В.К. Психология эмоциональных явлений. – М., 1976. – С. 47-60 (функции эмоциональных переживаний); С. 100-105 (классификация эмоций)
13. Выготский Л.С. История развития высших психических функций. // Собр. соч.: В 6 т. – М.: Педагогика, 1983. – Т. 3. – 328 с.
14. Выготский Л.С. Мышление и речь // Собрание соч. : В 6 т. – Т. 2. – М., 1982
15. Выготский Л.С. Проблемы развития психики. Собрание сочинений. Москва: Педагогика, 1983. Том 3
16. Выготский Л.С. Психология. М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 1008 с. (Серия «Мир психологии»).
17. Гальперин П.Я. Введение в психологию. М., 1976.

18. Гамезо М.В., Домашенко И.А. Атлас по психологии. – М., 1986
19. Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию. М., 1988
20. Гамезо М.В., Домашенко И.А. Атлас по психологии: Учебн. пособие. – М., 1986.
21. Гильбух Ю.З. Темперамент и познавательные способности школьника. – К., 1993
22. Громова Е.А. Эмоциональная память и её механизмы. – М., 1980
23. Данилов Н.Н., Крылова А. Л. Физиология высшей нервной деятельности. Ростов на Дону.: „Феникс „, 2001. – 480 с.
24. Додонов Б.И. В мире эмоций. – К., 1987.
25. Дружинин В.Н. Психология общих способностей.- СПб.: Изд –во „ Питер- Ком”, 1999.-368 с.
26. Дубровский Д.И. Психические явления и мозг. – М., 1971
27. Ждан А. И. История психологии: от античности до наших дней. М., 1990.-367с.
28. Загальна психологія: практикум /Укладач З.В. Огороднійчук .К.-2004.-195.
29. Заика Е.В. Экспериментальная психология памяти: основные методики и результаты исследований. – Харьков, 1992.
30. Занюк С. Психологія мотивації та емоцій. – Луцьк, 1997.
31. Збірник завдань з загальної психології / За редакцією В.С. Мерліна. – Київ, 1977.
32. Иванников В.А. Воля: миф или реальность? // Вестник Московского университета. Серия 14. Психология. – 1993. – № 2. – С. 70-73
33. Иванников В.А. Психологические механизмы волевой регуляции. – М.: МГУ, 1991.
34. Иванов Е.Ф. Психология мышления и памяти: Учеб. пособ. – Харьков: ХГУ, 1990.
35. Игнатъев Е.И. Воображение и его развитие в творческой деятельности человека. – М. «Знание», 1968.
36. Изард К. Эмоции человека. – Москва, 1980.
37. Ильенков З.В. Психология личности. Тексты. – М., 1982
38. Ильин Е.П. Мотивы человека: теория и методы изучения. – К., 1998
39. Ильин П.М. Психология воли. – Санкт-Петербург, 2000.
40. Ильин Е.П. Психофизиология состояний человека / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер : Питер принт, 2005. – 411 с.
41. История зарубежной психологии: 30-60е годы XX века. Тексты / Под ред. П.Я. Гальперина, А.Н. Ждан. – Москва, 1986.
42. Каган М.С. Мир общения .- М.: Политиздат, 1988. – 319 с.
43. Кон И.С. В поисках себя: личность и ее самосознание. – М.: Политиздат, 1987. – 366 с.
44. Короленко Ц.П., Фролова Г.В. Чудо воображения. Воображение в норме и патологии. – Новосибирск, 1975.
45. Ковалевский П.И. Одаренные безумием: психиатрические эскизы с истории: К:Украина, 1994. – 368 с.
46. Левитов Н.Д. Психология характера. – М., 1969.
47. Лезер Ф. Тренировка памяти. – М., 1995.
48. Леонгард К. Акцентуированные личности. – К., 1982.
49. Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики. – Л., 1968.
50. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Политиздат. - 1975. – 304 с.
51. Леонтьев Д.А. Очерк психологии личности.- М., 1997.
52. Леоньев А.Н. Основы теории речевой деятельности. – М.: наука, 1974 .- С. 5-20.
53. Леонтьев А.Н. Проблема возникновения ощущения. Очерк развития психики. – Избранные психологические произведения, т.1 –М.,1983
54. Лейтес Н.С. Способности и одаренность в детские годы. – М., 1984
55. Лейтес Н. С. Умственные способности и возраст. — М.: Педагогика, 1971.
56. Либин А.В. Дифференциальная психология: на пересечении европейских, российских и американских традиций. Москва, “Смысл”, 1999. – 532 с
57. Личко А.Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков. – Л., 1983
58. Ломов Б.Ф. Проблема общения в психологии. – М.: Наука, 1981.
59. Лурия А.Р. Внимание и память. – М., 1975
60. Лурия А.Р. Лекции по общей психологии : Учебное пособие. – СПб., 2004.

61. Лурия А.Р. Маленькая книжка о большой памяти - М., 1994.
62. Лурия А.Р. Об историческом развитии познавательных процессов. – М.: Наука, 1974. – 172 с.
63. Лурия А. Р. Эволюционное введение в психологию. — М.: Изд-во МГУ, 1975
64. Лурия А.Р. Язык и сознание. – М.: Изд-во МГУ, 1979. – 319 с.
65. Максименко С.Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. – Київ, 1998.
66. Мерлин В.С. Очерк теории темперамента. – М., 1964.
67. Мерлин В.С. Отличительные признаки темперамента / Психология индивидуальных различий. Тексты / Ред. Ю.Б. Гиппенрейтер. – М., 1982.
68. Мерлин В.С. Структура личности: характер, способности, самосознание: Учебное пособие к спецкурсу “Основы психологии личности». – Пермь, 1990.
69. Мілерян О. Увага і виховання дітей. – Київ: «Рідна школа». – 1995.
70. Натадзе Р.Ч. Воображение как фактор поведения. – Тбилиси, 1972.
71. Небылицын В.Д. Темперамент / Психология индивидуальных различий: Тексты. – М., 1982.
72. Нейрохимические основы обучения и памяти / Под редакцией Р. И. Кругликова. - Москва, 1989.
73. Немов Р.С. Психология. Психодиагностика. Кн. 3. – Москва, 1993.
74. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений. – Киев, 1990.
75. Общая психология. Учебник для студентов пединститутков / Под ред. А.В.Петровского. 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1986.
76. Общение и оптимизация совместной деятельности / Под ред. Г.М.Андреевой и Я.Яноумека. – М.: Изд-во МГУ, 1987. – С. 6-19.
77. Основы психології: Підручник / За заг. ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. – 4-е вид., Стереотип. – К.: Либідь, 1999. – 632 с.
78. Павлов И. П. Мозг и психика: Избр.психол.тр. —М.:Ин-т практ.психологии; Воронеж, 1996
79. Панов В.И. Психическое состояние как объект и предмет психологического исследования / В.И. Панов // Мир психологии. – 1998. – № 2. – С. 20–35
80. Петровский А.В. Введение в психологию. Учебн. Пособ. для студент. высш. пед. учеб. заведений. – Москва, 1995.
81. Петровский А.В. Личность. Деятельность. Коллектив. – М.: Политиздат, 1982. – 254 с.
82. Пиаже Ж. Речь и мышление ребенка. – Москва, 1994.
83. Платонов К.К. Проблемы способностей. - М.,1972.
84. Платонов К.К. Структура и развитие личности. – Москва, 1986.
85. Практикум із загальної психології: для подвійних спеціальностей / Укладачі Л.В. Долинська, С.О. Ставицька, В.В.Волошина.: К, 2003. – 140с.
86. Практична психологія. Методи вивчення особистості / С.І.Болтівець, Н.А.Бастун, С.В.Васьківська та ін. Вип. I, Суми: «Мрія», 1992.
87. Психологический словарь / Под ред. В.П.Зинченко, Б.Г.Мицерекова – М., 1996.
88. Психология / Под ред В.Н. Дружинина. – СПб., 2000.
89. Психология индивидуальных различий. Тексты. / Ред. Ю.Б. Гиппенрейтер – М., 1982.
90. Психология межличностного познания / Под ред. А.А.Бодалева. – М.: Педагогика, 1981. – 223 с.
91. Психология состояний: хрестоматия / Сост. Т.Н. Васильева, Г.Ш. Габдреева, А.О. Прохоров / Под ред. проф. А.О. Прохорова. – М. : ПЕР СЭ; СПб. : Речь, 2004. – 608 с
92. Психология эмоций: Тексты. – Москва, 1982.
93. Психология. Словарь / Под ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. Изд. 2-е исправл. и дополн.) М.: “Политиздат”, 1990.
94. Психологічний словник / За ред. В.І. Войтко. – Київ, 1982.
95. Психологія. Підручник для педагогічних вузів / Під ред. Г.С.Костюка – вид. 3-є доповнене “Радянська школа”. Київ, 1968.
96. Психологическая диагностика: Учеб. Пособие / Под ред. К. М. Гуревича и Е.М. Борисовой..- М. : Изд – во УРАО, 1997. – 304 с.
97. Развитие и диагностика способностей / Отв. ред. Дружинин Н., Шариков В., - М., 1991.

98. Рейнвальд Н.И. Психология личности. – М.: Изд-во УДН, 1987.
99. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості. – Київ, 1996.
100. Родионова Е.А. Общение как условие формирования личности. – М.: Наука, 1981. – С. 118-134.
101. Роменець В.А. Історія психології ХІХ-початку ХХ століття. Навчальний посібник – К: Вища школа, 1995. – 614 с.
102. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб. : Питер, 2000. – 712 с. (Серия «Мастера психологии»)
103. Сабуров А.С. Психология. Курс лекций. – Киев, 1996.
104. Селье Г. Стресс без дистресса. – М., 1982
105. Семиченко В.А. Психические состояния. – Киев, 1998.
106. Семиченко В.Н. Психология общения. – Киев, 1997.
107. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии. СПб, М., 1996.
108. Симонов В.П., Ершов П.М. Темперамент, характер, личность. – М., 1984.
109. Симонов П.В. Потребностно-информационная теория эмоций // Вопр. психол., 1982. - №6. – С. 44-56.
110. Способности и одаренность в детские годы.- М.,1984.
111. Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии. – М., 1982
112. Татенко О. М. Практична психологія в Україні: історія і сучасність // Психологія: науково-методичний збірник. – Київ, 1993.
113. Тесты и хрестоматия. Практикум по основам психологии. Учеб. пособ. для студен. / Состав. В.А.Мельникова. Симферополь: «Сократ», 1997.
114. Теплов Б. М. Избранные труды: в 2-х т. Т. 1. — М.: Педагогика, 1985
115. Теплов Б.М. Психология индивидуальных различий. – М., 1985
116. Тихомиров А.К. Психология мышления. – М., 1984.
117. Фабри К. Э. Основы зоопсихологии: Учебник для вузов. — М.: Изд-во МГУ, 1976
118. Фрейд З. Психология бессознательного: сборник произведений. – М.: 1989.
119. Фромм Э. Характер и социальный процесс / Психология личности: тексты. – М., 1982
120. Холл К.С., Линдсей Г. Теории личности. М., 1999.
121. Хрестоматия по истории психологии. / Под ред. П.Я.Гальперина, А.П.Жадан. – МГУ, 1980
122. Хрестоматия по общей психологии. Психология памяти.- М.,1979.
123. Хрестоматия по общей психологии. Психология мышления. – МГУ, 1981.
124. Хрестоматия по ощущениям и восприятию / Под редакцией Ю.Б. Гиппенрейтер, М.В. Михайлевского. – МГУ, 1975.
125. Хрестоматия по психологии / Сост. В.В.Мироненко: Под ред. А.В.Петровского – М.: Просвещение, 1987.
126. Хьел Л., Зиглер А. Теории личности. Москва-Харьков-Минск, 1999 .
127. Чебыкин А.Я. Эмоциональная регуляция учебно-познавательной деятельности. – Одесса, 1997.
128. Чудновский В.Э. Способности и личность / Воспитание способностей и формирование личности. – М., 1986.
129. Шабанов П.Д., Бородкина Ю.С. Нарушения памяти и их коррекция. – Л.: 1989.
130. Шадриков В.Д., Черемошкина Л.И. Мнемические способности: развитие и диагностика. – М.: 1990.
131. Янынин П.В. Введение в психосемантику цвета. Учебное пособие. – Самара: Изд-во СамГПУ, 2001. – 270 с
132. Ярошевский М.Г. Психология в ХХ ст. : Теоретические проблемы развития психологической науки. – М., 1974.
133. Якобсон П.М. Психологические проблемы мотивации поведения. – М.,1969

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Анохин К. Мозг и разум: видеолекция, стенограмма [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ves.lv/konstantin-anohin-mozg-i-razum/>

2. Гиппенрейтер Ю.Б. Хрестоматия по общей психологии: Психология мышления / Ю.Б. Гиппенрейтер, В.В. Петухов – М.: Книга по Требованию, 2013. – 305 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://static.my-shop.ru/product/pdf/155/1549876.pdf>
3. Карпов А.А. Взаимосвязь общих способностей и метакогнитивных качеств личности : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. психол. наук : 19.00.01 «Общая психология, психология личности, история психологии» / А.А. Карпов. – Ярославль, 2013 . – 20 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dissercat.com/content/vzaimosvyaz-obshchikh-sposobnostei-i-metakognitivnykh-kachestv-lichnosti>.
4. Чернов А.В. Влияние рефлексии на психические состояния : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. психол. наук : 19.00.01 «Общая психология, психология личности, история психологии» / А.А. Карпов. – Казань, 2013 . – 20 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dissercat.com/content/vliyanie-refleksii-na-psikhicheskie-sostoyaniya>.
5. Федерович Е.Ю. Сравнительный анализ подходов к изучению исследовательского поведения животных в психологии и этологии автореф. дис. на соискание учен. степени канд. психол. наук : 19.00.01 «Общая психология, психология личности, история психологии» / Е.Ю. Федерович. – М., 2012 . – 20 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dissercat.com/content/sravnitelnyi-analiz-podkhodov-k-izucheniyu-issledovatel'skogo-povedeniya-zhivotnykh-v-psikhol>.
6. Хрестоматія. Загальна психологія / О.П.Хохліна, І.В.Кущенко, М.О. Гребенюк. – К., 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/nnipp/images/site/navtaln_proses/novinu/xrestomatia_psixi.pdf
7. Журнал «Психологическая наука и образование». – Режим доступу: www.psyedu.ru
8. Психея. Література з психології. – Режим доступу: www.psycheya.ru
9. Книги по психологии. – Режим доступу: www.bookup.by.ru
10. Журнал «Мир Психологии». – Режим доступу: www.psychology.net.ru
11. Психология. – Режим доступу: www.psy.net.ru
12. Территория психологии. – Режим доступу: www.terpsy.ru
13. Журнал «Вопросы психологии». – Режим доступу: www.vorpsy.ru
14. Максимально о психологии. – Режим доступу: www.psymax.ru
15. Педагогическая библиотека. – Режим доступу: www.pedlib.ru
16. http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/part1/1201.htm
17. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/marcin/
18. http://lib.kdais.kiev.ua/files/zhdan_a_n_istoriya_psihologii_ot_antichnosti_do_nashih_dney.pdf
19. http://www.academia.edu/11701659/Homo_sapiens_psychologicus_%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B4%D1%83%D0%BC%D0%BA%D0%B8
20. <http://westudents.com.ua/knigi/508-storya-psiholog-jukov-sm.html>
21. http://stud.com.ua/48124/psihologiya/istoriya_psihologiyi